

30. møde.

Torsdag den 27. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af g. d. meddeler boligministeren under henvisning til folketingets forretningsordens § 19, stk. 3, at han ønsker at give tinget en redegørelse om statens lokale- og byggeadministration.

Den første sag på dagsordenen var:

Redegørelse af undervisningsministeren.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Der føres i disse år en levende debat i offentligheden om samfundets uddannelsessystem, en debat, som hyppigt afspejles i det høje tings behandling af lovforslag, og som også berørtes under åbningsdebatten. På denne baggrund vil jeg gerne give en redegørelse, der kan tjene som oplæg til en debat om uddannelsens mål og hensigt.

Jeg vil begynde med at fremhæve et par grundlæggende træk i uddannelsespolitikken.

For det første er uddannelsen en samfundsfunktion. Den skal dække det behov, som samfundet og dets erhverv har for uddannelse på forskellige niveauer og alderstrin — og her skal det ikke overses, at samfundet ikke bare står for det nationale samfund, men i stigende grad også for det internationale samfund.

For det andet skal uddannelsen give børn, unge og voksne muligheder for at udvikle individuelle evner og anlæg og dermed åbne adgang for dem til personlighedsudfoldelse og selvstændighed.

Disse to grundlæggende træk genfindes i mere bastante formuleringer, der er velkendte. Den første lyder: de unge skal kunne det, vi har brug for i erhvervslivet. Og den anden lyder: vi vil arbejde med det, der interesserer os. Vi vil selv forme vores uddannelse. På den ene side et krav om samfunds- og erhvervsmæssig effektivitet, på den anden side et krav om individuel

selvbestemmelse og selvhævdelse, der nu og da føres så langt, at enhver form for samfundsmæssigt hensyn afvises.

Skole og andre undervisningsinstitutioner har ofte mærket dette sammenstød mellem to tilsyneladende modstridende opfattelser og gør det i særlig grad i disse år med så store ændringer i samfundsofbygningen. Pædagogiske nyskabelser af varig værdi er ofte sket i sådanne perioder, og dermed er sagt, at et af målene for uddannelsespolitikken i 1970'erne just er sådanne pædagogiske nydannelser. Jeg skal senere vende tilbage dertil.

Men først vil jeg gerne have fremhævet noget, der gælder generelt: såvel samfundet som erhvervslivet har krav på, at uddannelsen er effektiv ikke mindst i den forstand, at den giver reelle og solide kundskaber. De er nødvendige arbejdsredskaber, og behovet for dem er større end før, men samfundet og erhvervene kan ikke nøjes med det. Når mængden af viden og kunnen øges, må evnen til at forny sig og at kunne omstille sig, med andre ord evnen til at være selvstændig i sin holdning til problemerne, blive af større værdi i sig selv og i forhold til effektiviteten. Modsætningsforholdet mellem effektivitetssønsket og ønsket om den individuelt bestemte undervisning er derfor ikke nær så stort som ofte antaget.

Omvendt er elevens krav om selvstændighed og personlig udvikling et begreb uden indhold, hvis man forsømmer at lære noget. En personlighed uden baggrund i kunnen og viden eksisterer ikke. Man forveksler alt for ofte i sådanne tilfælde personligheden med fantasten.

Folkeskolens formålsparagraf — den eneste bredt formulerede formålsparagraf i vor uddannelse — er nok ikke så forældet i sin tankegang, som det ofte siges. Det hedder i folkeskolelovens § 1: „Folkeskolens formål er at fremme og udvikle børnenes anlæg og evner, at styrke deres karakter og give dem nyttige kundskaber.“

Det første led: at fremme og udvikle evner og anlæg, er fuldgyldigt i dag som før. Tredje led: at give dem nyttige kundskaber, burde vel være andet led, og man kunne måske stryge „nyttige“ ud fra den betragtning, at kundskaber normalt i sig selv er nyttige.